

REPUBLIKA SLOVENIJA

Komisija Vlade Republike Slovenije
za reševanje vprašanj prikritih grobišč

OBVESTILO IN VABILO MEDIJEM

V prihodnjih dneh se bo ob breznu pri Konfinu I, v Kočevskem Rogu pričel prekop posmrtnih ostankov umorjenih v breznu. Potek dela bomo predstavili na novinarski konferenci, **ki bo v ponedeljek, 25. septembra 2006, ob 11. uri, ob breznu pri Konfinu I, v Kočevskem Rogu.**

Prilagamo vam tudi informacijo o delu Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč v letu 2006 in informacijo o opravljenem in načrtovanem delu pri prekopu posmrtnih ostankov umorjenih v breznu pri Konfinu I.

Lepo pozdravljeni!

Jože Dežman
PRESEDNIK KOMISIJE

INFORMACIJA O DELU KOMISIJE VLADE RS ZA REŠEVANJE VPRAŠANJ PRIKRITIH GROBIŠČ V LETU 2006

Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč, ki ji pogoje za delo zagotavlja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, je v letu 2006 uresničila večino zastavljenih projektov v okviru predvidenega programa dela.

V nadaljevanju podajamo informacijo o opravljenem delu po posameznih projektih:

- **Spominski območji Teharje in Kočevski Rog**

V Teharjah je bila na prezbiteriju postavljena ograja, sanirane pa so bile tudi poškodbe zaradi ponavljajočega se vandalizma. Komisija pričakuje, da bo v oktobru 2006 izdano uporabno dovoljenje. V letu 2006 so potekala in še potekajo pogajanja z občino Celje za ozemeljsko zaokrožitev spominskega parka, še vedno pa ostaja nerešeno vprašanje odlagališča odpadkov.

Pod Krenom je bila urejena ploščad pod kapelico, ki omogoča množične prireditve in dostopne poti. Za vseh enajst lokacij morišč in grobišč v Kočevskem Rogu potekajo priprave ureditvenih načrtov in zagotovitve pogojev za razglasitev lokacij. Poleg geodetske izmere in odkupa zemljišča bo imelo vsako urejeno morišče/grobišče dostopne poti, varovalne ograje, križ, informativno tablo, klop, parkirišče, koš za smeti in smerokaze.

- **Raziskava še neevidentiranih morišč in grobišč**

Dr. Mitja Ferenc s sodelavci nadaljuje raziskavo še neevidentiranih morišč in grobišč. Do sedaj je bilo evidentiranih 410 prikritih vojnih grobišč, pričakuje pa se še od 150 do 200 novih lokacij. V letu 2006 je bilo na novo evidentiranih 70 lokacij. Komisija bo v sodelovanju z domačini na Pohorju v jeseni označila 22 morišč/grobišč.

Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč je v letu 2006 med raziskovalne postopke uvedla tudi sondiranja, ki bodo letos potekala okoli škofjeloškega gradu, v Šterntalu in na Pohorju.

- **Prekopi, identifikacija in kostnice**

Komisija je kot dolgoročno nalogo opredelila, da Republika Slovenija, kjer je mogoče, odkoplje in prekoplje slovenske žrtve. V teku je izkop posmrtnih ostankov umorjenih v breznu pri Konfinu, komisija pa načrtuje še izkop v Lovrenški grapi pri Škofji Loki. Izredno dejavna občinska komisija za prikrita morišča in grobišča v Škofji Loki bo s sredstvi občine Škofja Loka financirala tudi identifikacijo žrtev iz Lovrenške grape tako, kot so to storili po izkopu žrtev iz Bodoveljske grape. Občina Škofja Loka načrtuje tudi gradnjo lastne kostnice.

Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč se je v letu 2006 odločala tudi o tem ali naj se gradi osrednja kostnica v Teharjah ali več regionalnih kostnic. Sprejet je bil sklep, da se gradi več regionalnih kostnic. Po opravljenih anketah v nekaterih občinah je komisija dobila nekaj možnih lokacij kot so Novo Mesto, Maribor in Ljubljana. Komisija prioriteto predlaga gradnjo kostnice na Orlovem vrhu v Ljubljani.

- **Spremembe Zakona o vojnih grobiščih in podzakonskih aktov**

Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč obžaluje, da Zakon o vojnih grobiščih ni dobil nujnih dopolnil. Komisija bo predlagala nujne spremembe in dopolnitve predvsem v smeri zagotovitve ustreznih napisov na prikritih moriščih/grobiščih in ustanovitve zavoda, ki bo skrbel za vsa vojna grobišča...

- **Register vojnih grobišč**

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je vzpostavilo register vojnih grobišč, ki ga sproti dopolnjuje. Komisija podpira aktivnosti ministrstva na tem področju ter

sodelovanje z Ministrstvom za kulturo pri vrednotenju in razglašanju spomenikov. Upravne enote so na podlagi Zakona o vojnih grobiščih v letu 2006 zbrale podatke o spremembah, ki jih je potrebno opraviti v registru. Ko bo zaključeno evidentiranje in preverjanje prikritih morišč/grobišč, bodo spremembe vnesene tudi v register.

- **Mednarodni sporazumi in sodelovanje**

Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč pozdravlja uspešno uresničevanje mednarodnih sporazumov z Italijo (sporazum iz leta 1997, prekopanih preko 80 žrtev iz prikritih grobišč), Nemčijo (sporazum iz leta 1998, prekopanih več kot tisoč žrtev, potekajo prekopi v Ilirski Bistrici) ter vzpodbuja pripravo sporazuma z Republiko Hrvaško. Komisija načrtuje tudi pripravo sporazumov z Republiko Bosno in Hercegovino, Republiko Srbijo, Republiko Črna gora in Republiko Makedonijo.

Predstavniki komisije so v letu 2006 obiskali Bosno in Hercegovino ter Hrvaško. V letu 2006 so se začeli tudi pogovori z mednarodnimi ustanovami, ki se ukvarjajo z odkrivanjem in identificiranjem žrtev.

INFORMACIJA O OPRAVLJENEM IN NAČRTOVANEM DELU PRI PREKOPU POSMRTNIH OSTANKOV UMORJENIH V BREZNU PRI KONFINU I

V knjigi *Brez milosti* (ur. Lovro Šturm, ki je z dr. Blažem Ivancem tudi zbral dokumentarno gradivo in pričevanja, Ljubljana 2000) je opisan pomor vojnih ujetnikov, ranjencev, bolnikov in invalidov med 21. ali 22. in 24. junijem 1945 v breznu pri Konfinu I. Ocenjeno število žrtev je do dvesto.

Ker gre za enega najhujših zločinov zoper invalide in bolnike in ker so žrtve večinoma Slovenci, se je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve s Komisijo Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje odločila za izkop posmrtnih ostankov.

Dne 11. avgusta 2006 je ekipa podjetja Anthron iz Izole, v njej pa so bili vodilni možje jamarske reševalne službe iz Društev za raziskovanje jam Domžale in Ribnica ter Jamarskih klubov Ribnica in Krka, začela z izvlekom materiala iz jame. Osem jamarjev je do 15. avgusta z izrednimi napori in kljub neugodnemu vremenu potegnilo iz jame okoli 25 kubičnih metrov skal, lesa, blata. S tem so brezno poglobili za dva metra in prišli do globine 40 metrov oz. do dna brezna, ki ga pokrivajo posmrtni ostanki umorjenih.

To delo pomeni v slovenskem jamarstvu poseben podvig tako po količini izvlečenega materiala kot po globini brezna, iz katerega so dvigali material. Izvlečeni material je zložen ob breznu kot dokaz, s katerim so hoteli storilci, ki so na trupla umorjenih vrgli hlodovino in brezno zaminirali, za večno prikriti svoj zločin.

Dne 18. septembra 2006 bodo v breznu začeli z delom arheologi in antropologi. Predstavitve njihovega dela bomo opravili na prvi tiskovni konferenci, ki bo v ponedeljek, 25. septembra 2006, ob 11. uri. Tiskovne konference bomo potem sklicevali v skladu za napredovanjem izkopavanja.

Več podatkov o vseh postopkih lahko dobite pri predsedniku Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč Jožetu Dežmanu (041 512 704, joze.dezman@guest.arnes.si).